

افکار عمومی درباره آینده فلسطین چطور فکرمی کنند؟

۸۹ درصد اعراب مخالف ایده ۲ دولتی

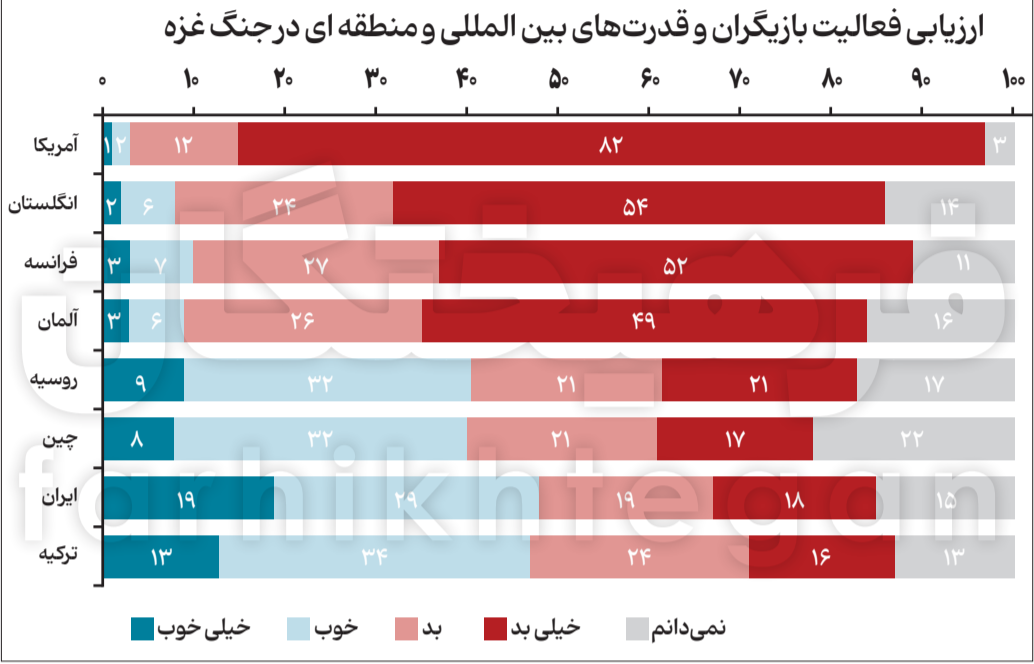
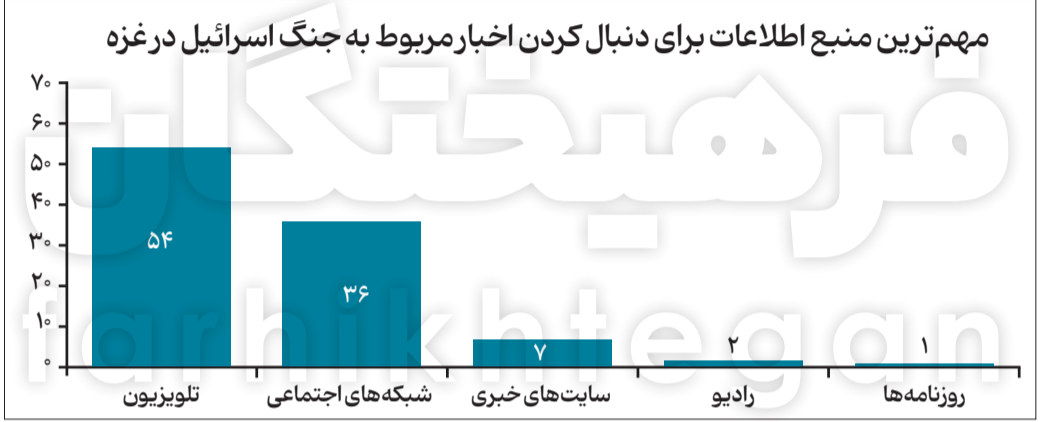
زهرا طیبی
خبرنگار گروه نقد روز

آغاز عملیات ۱۷ اکتبر و روزهایی بعد از آن، شرایط را در منطقه متفاوت کرده است. جدای از اینکه بسیاری از کشورهای جهان عرب علیه اسرائیل موضع گیری منفی داشتند، عملات و توافتات عادی سازی با کشورهای عربی مثل عربستان نیز با چالش همراه شد. موضوع مهم اما نگاه افکار عمومی جهان عرب به مساله بود. بعد از شکست کشورهای عربی در جنگ با اسرائیل و تلاش ها برای امضای توافتات عادی سازی این موضوع از جانب صهیونیست ها در دستور کار قرار داشت که کشورهای عربی را به حرکت به سمت عادی سازی و فراموش کردن آرمان فلسطین، موضوعی که پیش از این مساله جهان عرب نیز تلقی می شد، سوق دهد. با این حال به نظر می رسد آغاز عملیات ۷ اکتبر، نگاه افکار عمومی جهان عرب را به ماجرای فلسطین و عادی سازی تغییر داده است. اخیرا مرکز عربی مطالعات و پژوهش های سیاست گذاری (قطر) در تاریخ ۱۰ ژانویه (۲۰ دی) ۲۰۲۲ نظرسنجی ای درباره نگاه افکار عمومی جهان عرب درباره جنگ غزه و اسرائیل که از ۱۶ کشور جهان پرسیده شده، منتشر کرده است که از جمله نکات قابل توجه آن نگاه منفی است که افکار عمومی جهان عرب بعد از آغاز جنگ اکتبر پیدا کرده اند و مجموعاً ۸۹ درصد مخالف به رسمیت شناختن اسرائیل هستند که میزان مخالفت عربستان با به رسمیت شناختن اسرائیل به ۶۸ درصد رسیده است.

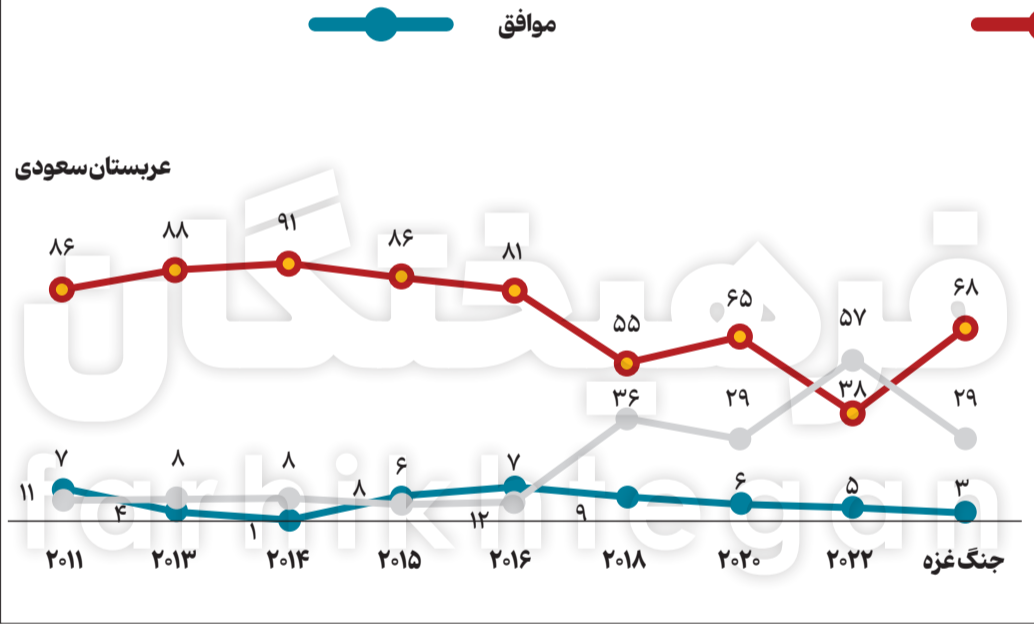
درصد و آنگاه ۷۵ درصد بیشترین رای منفی را در ارزیابی فعالیت کشورهای در جنگ غزه به خود اختصاص دادند. نکته قابل توجه این است که ۷۶ درصد از پرسش شوندهگان اعلام کردند موضع آنها نسبت به ایالات متحده بعد از جنگ غزه منفی تر شده است. ۸۱ درصد نیز معتقدند آمریکا در ایجاد کشور فلسطین، جدی نیست. در این میان بعد از آغاز جنگ اکتبر ۵۱ درصد از پرسش شوندهگان آمریکا بزرگترین تهدید منطقه دانستند در مقابل ۱۶ درصد اسرائیل را بزرگترین تهدید در منطقه دانستند. این میزان در سال ۲۰۲۲ و در مورد آمریکا ۳۹ درصد و در مورد اسرائیل ۲۱ درصد بوده است. علاوه بر افزایش میزان تهدید دانستن آمریکا نکته مهم کاهش قابل توجه میزان تهدید دانستن اسرائیل بعد از ۷ اکتبر بوده است که می توان آن را ناشی از شکست و غافلگیری دانست که اسرائیل در جنگ ۷ اکتبر متحمل شده است. در نقطه مقابل مثبت ترین عملکرد به ایران، ترکیه، روسیه و چین - از نگاه پرسشگران - اختصاص پیدا کرده است و ۴۸ درصد عملکرد ایران را مثبت ارزیابی کردند. ۴۷ درصد ترکیه، ۴۱ درصد روسیه و ۴۰ درصد فعالیت کشور چین را مثبت ارزیابی کردند.

۵۴ درصد مردم جهان عرب اخبار جنگ غزه را از تلویزیون دنبال می کنند

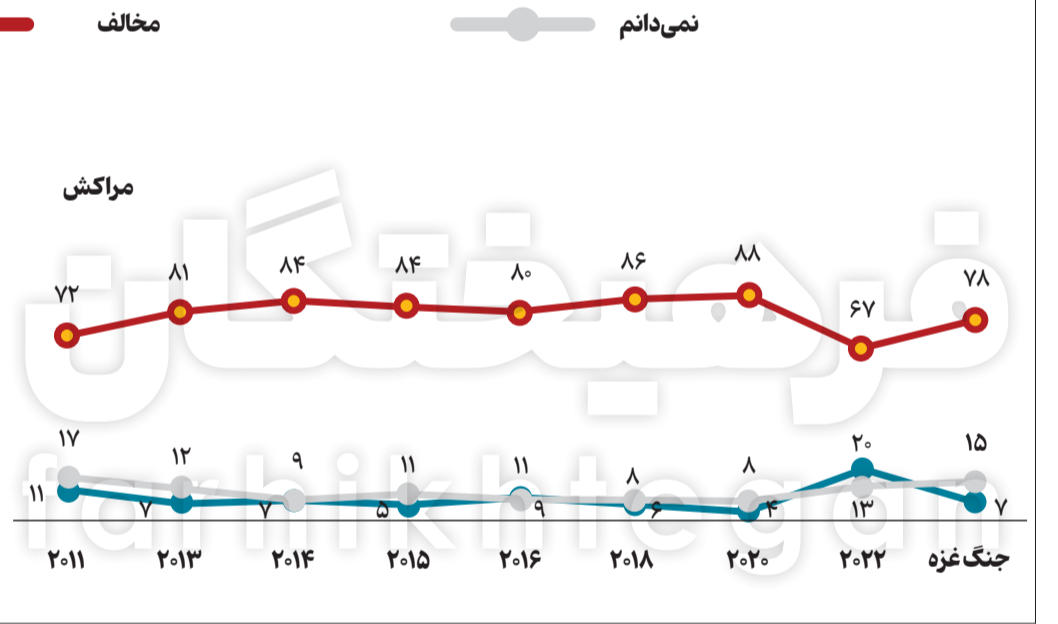
دنبال کردن اخبار و تحولات در غزه، موضوع دیگری بود که پرسش شوندهگان به آن پاسخ دادند. ۵۹ درصد از آنها اعلام کردند که اخبار جنگ را به صورت روزانه دنبال می کنند که از میان آنها ۵۴ درصد اخبار را از تلویزیون و ۳۶ درصد اخبار را از شبکه های اجتماعی دنبال می کردند. ۷ درصد نیز پاسخ دادند که اخبار را از سایت ها دنبال می کنند. ۸۲ درصد از پرسش شوندهگان نیز معتقدند آمریکا در پوشش اخبار مربوط به جنگ، اخبار را با طرفداری از اسرائیل منتشر می کرده. بیشترین کشورهای دنبال کننده اخبار جنگ به ترتیب کرانه باختری با ۸۷ درصد، اردن ۸۲ درصد و لبنان و ۷۲ درصد اخبار را به صورت روزانه دنبال می کنند و در مقابل عربستان سعودی با ۴۶ درصد، قطر ۴۱ درصد و سودان ۲۹ درصد را از اسرائیل نیز پوشش اخبار مربوط به جنگ، اخبار را با طرفداری از اسرائیل منتشر می کرده.

میزان مخالفت و موافقت با به رسمیت شناختن اسرائیل

فرصت های عملیات طوفان الاقصی برای منافع ملی ایران چیست؟

تقلا برای ماندن در حافظه تاریخ

محمد حماد
دبیر انجمن علمی روابط بین الملل دانشگاه تهران

اقدام شاخه نظامی حماس علیه اسرائیل در ۷ اکتبر ۲۰۲۲ با نظاره ای بر تاریخ بلند ملت های خاورمیانه، دفاع و واکنشی تفرقی برای حراست از ارزش های حیاتی ملت فلسطین و کوششی برای ماندن در خاطر جهان و فراموش نشدن از هستی بود؛ جدیدترین نظرسنجی های صورت گرفته توسط مرکز تحقیقات سیاست و نظرسنجی فلسطین (PCPSR) نشان می دهد بیش از ۷۰ درصد مردم این اقلیم حامی عملیات طوفان الاقصی و حمله به اسرائیل بوده اند که این امر اراده جمعی و وجهات عمومی حمله حماس را توجیه می کند. تاریخ چند سده اخیر گواهی تقلا بر روزهای یهود برای در اختیار گرفتن یهودیان جهان و همبستگی با قدرت های بزرگ بوده است؛ از علنی شدن اولین تلاش های شکست خورده یهودیانی مانند جوزف نونفراد فوسکار در جزیره کوراکا در سال ۱۹۲۱، سورنیام در سال ۱۹۵۴ و همچنین فعالیت های دیوید تانسی در گویان فرانسه به سال ۱۹۵۹ برای تشکیل یک مهاجرنشین یهودی تاناسیس «انجمن کتاب مقدس»، «کانون فلسطین» و «نهضت عشاق صهیون» در دوران زمامداری عثمانی و همچنین نهضت پیشخانان ییلو که پس از مهاجرت به فلسطین نخستین دهکده ها و مستعمره های یهودی نشین را به وجود آوردند، جنگلی حاکی از کوشش و تکاپوی تاریخی در راستای تبلیغ و اشاعه تفکر صهیونیسم برای تاریخ سازی و تئوریزه کردن ایده باارگشت یهودیان به ارض موعود است.

دیگری تحت حکومت فلسطینیان، و در نهایت تشکیل اسرائیل در ۱۴ مه ۱۹۴۸ میلادی، این خط و جریان سازمان یافته تاریخی را برای ظهور و پیدایش فتنه و رخ بر بستن آرامش از این خطه تکمیل کرد. در این کشاکش و مشاجره تاریخی، برخاش و واخواهی های سرزمینی و مجاهدت برای فراموش نشدن، خیبری در برابر شمر، هنجاری در برابر ناهنجاری و طبیعتی در برابر حضور غیر طبیعی قرقه صهیونیسم در این سرزمین است. بنابراین طوفان الاقصی با ابتدای به حقیقت و درازی تاریخ این خطه نه تنها کم که دفاع مشروع از ارزش های حیاتی یک ملت است که به طور مستمر و همیشگی در معرض تهدید، تخریب و انهدام بوده اند. با گذشت چندین ماه از این غائله آنچه از ابتدای این عملیات تا کنون در محوریت موضوعات دخیل این جنگ قرار دارد نقش ایران در این ماجرا و پیامد های مختلف آن برای کشور ماست. همزمان با آغاز درگیری تا به امروز موضع اعلامی و رسمی ایران عدم مداخله در این عملیات بوده است. فارغ از هرگونه تلاشی برای صحت سنجی این مدعا آنچه در این مرقومه آورده خواهد شد برنمودن بخشی از نتایج قابل رویت و عینی این غائله برای سیاست های منطقه ای و یازدانه ایران است. پرسش اساسی این است که وقوع عملیات ۷ اکتبر چه فرصت هایی را برای تامین منافع فرامی ایران در صحنه بین المللی فراهم کرده است؟ در جواب این پرسش می توان چنین استدلال کرد که طوفان الاقصی بخش قابل توجهی از منافع و اهداف ایدئولوژیک و امنیتی - نظامی جمهوری اسلامی ایران را حداقل در کوتاه مدت تامین کرده است. در ساحت تحلیل مناسبات منطقه ای روند عادی سازی و تعمیق روابط عربستان سعودی و اسرائیل نقش بسزایی در سناریوهای سیاسی - امنیتی و اقتصادی منطقه ایفا می کند. عادی سازی روابط دو کشور مواهب بسیاری را در حوزه های ایدئولوژیک و اقتصادی نصیب طرفین به ویژه اسرائیل خواهد کرد. اظهارات بنیامین نتانیاهو در خصوص ایجاد کردیلور اقتصادی به اروپا از مبدأ عربستان سعودی با همکاری اسرائیل می داند این ادعا در بعد اقتصادی است؛ البته نقش حمایت گرایانه واشنگتن که به شدت نگران ثبات دلار و به خطر افتادن همزیستی آن از سوی دیگر استفاده از منابع مالی گسترده سعودی هاست را نباید در میل این کشور به ترغیب طرفین به عادی سازی روابط از نظر دور داشت. روند دوره و روشد رویه های تهاجمی اسرائیلی ها علیه ملت فلسطین علاوه بر ایجاد نگرانی

پازل آخرین تحلیل را خطرات گسترش و تعمیق روابط آنکارا و تل آویو تشکیل داده است. روابط دیپلماتیک ترکیه و اسرائیل که پس از ۱۲ سال تنش در اواسط آگوست ۲۰۲۲ احیا شده بود، پس از ۷ اکتبر ۲۰۲۲ بار دیگر در برته آزمایش قرار گرفت. تعمیق و گسترش پیوندهای دو کشور در حالی شدت می یافت که نزدیکی هرچه بیشتر آنها فشار را در مرزهای شمالی بر کشور مان سخت تر می کرد، علاوه بر این خصومت ورزی صهیونیست ها در جمهوری آذربایجان علیه ایران با مطرح ساختن مساله دالان زنگه زور که ایده آن پس از پایان جنگ قرقه باغ کوهستانی در سال ۲۰۰۴ به طور فزاینده ای توسط آذربایجان و ترکیه ترویج شده بود، سیاسی در جهت منوی ساختن تهران از معادلات راکلید زد که با اجرای احتمالی آن، آذربایجان دسترسی را نامع به جمهوری خود مختار نخجوان را از طریق استان سیونیک ارمنستان پیدا می کند و این امر سبب قطع دائم مرزهای ایران و ارمنستان می شود. مواصلت پانت ترکیسم با اهداف تجزیه طلبانه رژیم صهیونیستی که خطر بالقوه ای علیه منافع حیاتی مناطق می شود اکنون با طوفان الاقصی و شکافی که منشا از افکار عمومی ملت مسلمان ترکیه بر رهبران کشور آمده است صحنه را دستخوش دگرگونی کرده است. رجب طیب اردوغان پس از ۱۷ اکتبر در قامت حامی و هواخواه جدی مردم فلسطین در اظهار عجبیب با اشاره به جنایات ضد بشری صهیونیست ها می گوید: «ممکن است یک شب ناگهانی به اسرائیل حمله کنیم» و همین گزاره شاعدی را بر این دعاست که نظام مخاطرات منطقه ای و جهت آن شکل تازه ای را خوه گرفته است. در فرجام سخن باید گفت طوفان الاقصی فارغ از جراحت عمیقی که بر وجدان بیدار بشری وارد کرد، سبب شد مطابق با گفتیمان با ولایت های سیاست خارجی جمهوری اسلامی در خصوص لزوم عدم عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی و همچنین جلوگیری از جاشی رفته و فراموش شدن مساله فلسطین در افکار عمومی، محافل و سازمان های بین المللی منافع دست کم در کوتاه مدت حاصل شود. غلبان افکار عمومی جهان به ویژه غرب در این جنگ علیه زدالت و دذانت های رژیم صهیونیستی توانست فشارهای بین المللی را علیه اسرائیل تا حد زیادی افزایش دهد. قطعنامه های اخیر سازمان ملل و همچنین از بین رفتن تقاب مظلوم نامی از چه زه این گرگ دوخیم، اکنون عرصه را بیش از پیش برای این جنایتکار تاریخ تنگ ساخته است.

برای جامعه جهانی چالش های جدی را در روند عادی سازی روابط ریاض - تل آویو ایجاد کرده است. وقوع عملیات نظامی طوفان الاقصی به طور چشمگیری توانست تعمیق پیوندهای دو کشور را به تعویق بیندازد و از منزوی شدن هر چه بیشتر ایران و کم رنگ شدن نقش آن در معادلات جلوگیری کند، وارونه شدن جایگاه اسرائیل و ایران در بازی انزوا اولین منفعت غیر مستقیم را برای تهران به از مغان آورده است. در قاعده دیگر این بازی تحولات تجزیه طلبانه اسرائیل در مرزهای جغرافیایی ایران موضوعیت می یابد. حضور تل آویو در منطقه استراتژیک قفقاز جنوبی در سال های اخیر و تحریض، تحرک و تجهیز بازیگران این ناحیه با اهداف تجزیه طلبانه علیه تمامیت ارضی ایران تهدیدات جدی را برای ما به ارمغان آورده است. فشار های زیادی که اسرائیل در آذربایجان جنوبی «موجه ایران ساخته است لازم می نمود میدان بازی از مناطق ایران به جای دیگری کشیده شود؛ قماری که الان در مرز های اسرائیل بازی می شود و نه ایران؛ براند اشفر تئوریسین اسرائیلی که در بنیاد دموکراسی آمریکا فعالیت دارد و یکی از مشاوران ارشد دو دولت در اسرائیل و باکو است، مسئولیت تحرکات قومیتی و تجزیه طلبانه علیه ایران را به عهده گرفته و استراتژی های ضد ایرانی را هدایت و رهبری می کند. شیفر توجه بسیاری ویژه ای به باکو دارد؛ یعنی سرزمینی در آن سوی ارس که از حدود یک قرن پیش به عمد آذربایجان نام گذاری شده تا زمینه برای جداسازی آذربایجان واقعی از کشور ما و جعل هویتی تاریخی در آن را فراهم کند. این مهره اسرائیل در کتابی تحت عنوان «مرزها و برادران، ایران و چالش هویت آذربایجانی» با جعل واقعات تاریخی و تمدنی منطقه قفقاز، یکی از عوامل سرکوب و خشونت تنبیک بر آذربایجانی ها را ایرانیان می داند. او هر نوع مقابله ای با غفلان تجزیه طلب را به معنای نبود دموکراسی دانسته و این برخورد قانونی را سرکوب توسط قدرت مرکزی فارس ها، معرفی می نماید. در مواردی که اشاره رفت تنها بخش ناچیزی از تهدیدات خصمانه صهیونیست ها در مرز های شمال باختری ایران مورد بررسی قرار گرفت. همان طور که تلویحا بیان گردید طوفان الاقصی زمین بازی را دست کم در کوتاه مدت تغییر داده و ماهیت سیال و پویای مناسبات منطقه ای و بین المللی، پیچیدگی و عدم قطعیت، مسیر هرگونه پیش بینی قطعی در دراز مدت و تداوم این روند را با ظهور و بروز متغیر های دیگر در این بازی پیچیده مسدود ساخته است، لذا نباید در تحلیل ناظر به آینده به خطا رفت.

روند دوره و روشد رویه های تهاجمی اسرائیلی ها علیه ملت فلسطین علاوه بر ایجاد نگرانی